Valchinov, V. (2021). Trends in the development of investments from business angels in Europe and Bulgaria. *Actual Issues of Management Development. European Scientific e-Journal*, *8* (14), 53-66. Hlučín-Bobrovníky: “Anisiia Tomanek” OSVČ. (in Bulgarian)
Вълчинов, В. (2021). Тенденции в развитието на инвестициите от бизнес ангели в Европа и България. *Actual Issues of Management Development. European Scientific e-Journal*, *8* (14), 53-66. Hlučín-Bobrovníky: “Anisiia Tomanek” OSVČ.

DOI: 10.47451/man2021-10-001
EOI: 10.11244/man2021-10-001

The paper is published in Crossref, Internet Archive, ICI Copernicus, Google Scholar, Academic Resource Index ResearchBib, JGate, ISI, CiteFactor, eLibrary databases.

Vladislav Valchinov
PhD Student in Industrial Business
Department of Industrial Business and logistics
Faculty of Economics
University of Economics – Varna
Varna, Bulgaria
Email: vladislav.valchinov@ue-varna.bg

Trends in the development of investments from business angels in Europe and Bulgaria (in Bulgarian)

Abstract:
Investments by business angels represent a relatively new approach to financing businesses in the initial phase of their development. The size of the market in Europe has been on the rise in recent years, reaching 8.04 billion. Thus, funding through business angels is becoming an important part of the tools that SMEs can use. A relatively small share of this amount is invested in Bulgaria, while some of the traditionally largest recipients of business angel investments are positioned in Europe. This gives rise to the goal of identifying trends in the development of the investment market by business angels in Europe and Bulgaria. More in-depth knowledge in this area will help to form steps for further development. Comparative, historical, logical and analytical methods were used to fulfill the objectives of the study. The author concludes that the key role is played by the individual characteristics of the business angels, as well as the characteristics of the sectors. The propensity to invest in technological and innovative enterprises is favorable for Bulgaria due to the development of the ICT sector of the country. Concrete steps are also needed to support through incentives and regulations.

Keywords:
business angels, Bulgaria, Europe, investments, initial phase of development, entrepreneurship, funding.

Владислав Вълчинов
Докторант в докторантска програма „Индустриален бизнес“
Катедра „Индустриален бизнес и логистика“
Стопански факултет

Икономически университет – Варна
Варна, България
Email: vladislav.valchinov@ue-varna.bg

Тенденции в развитието на инвестициите от бизнес ангели в Европа и България

Резюме:
Инвестициите от бизнес ангели представляват сравнително нов подход във финансирането на бизнеси в началната фаза на тяхното развитие. Размерът на пазара в Европа отбелязва тенденция към нарастване през последните години, като достига 8.04 млрд. евро. По този начин финансирането чрез бизнес ангели се превръща във важна част от инструментариума, който могат да ползват МСП. Сравнително малък дял от тази сума се инвестира в България, докато едни от традиционно най-големите получатели на инвестиции от бизнес ангели са позиционирани в Европа. Това дава повод поставянето на целта да бъдат идентифицирани тенденциите в развитието на пазара на инвестиции от бизнес ангели в Европа и България. По-задълбоченото познание в тази област ще помогне за формиране на стъпки за допълнително развитие. За изпълнението на целите на проучването са използвани сравнителни, исторически, логически и аналитични методи. Авторът заключва, че ключова роля имат индивидуалните характеристики на бизнес ангелите, както и характеристиките на секторите. Склонността към инвестиции в технологични и иновативни предприятия е благоприятна за България поради развития ИКТ сектор на страната. Необходими са и конкретни стъпки за подкрепа чрез стимули и регулации.

Ключови думи:
бизнес ангели, България, Европа, инвестиции, начална фаза на развитие, предприемачество, финансиране.

Въведение

През последните години се отдава все повече значение на предприемачеството и неговата роля на една от силите, движещи икономиката на страните. Динамично и в множество направления се развиват тенденции, които допринасят и оформят предприемаческата екосистема. Нуждата от финансиране на предприятията в начална фаза на развитие създава условия за все по-голям дял на инвестициите чрез собствен капитал. Популярни и със значителен дял са тези на бизнес ангелите, субектите, предлагащи рисков капитал и краудфъндингът чрез продажба на дял от предприятието.

Явлението бизнес ангел се появява през 1980-те г. (Landström & Sørheim, 2019), а през 2019 г. пазарът на инвестиции от бизнес ангели на ниво Европа достига до 8.04 млрд. евро. Неговата част от общия дял на инвестициите в

начална фаза на развитие на бизнеса достига приблизително 61% процента. Данните следва да се разглеждат като ориентир, но не и като финални, тъй като до голяма степен действията на този пазар остават скрити и вероятно не е известна голяма част от реалната стойност на инвестициите (EBAN Statistics Compendium European Early Stage Market Statistics, 2019). Текущите оценки на пазара се основават до голяма степен на екстраполации от удобни проби, които не могат да бъдат проверени за представителност, а резултатите варират значително между различните изследвания (Adveitchikova, 2008).

Целта на настоящото проучване е да бъдат идентифицирани тенденциите в развитието на пазара на инвестиции от бизнес ангели в Европа и България. За да бъде постигната, са формирани следните задачи:

- Установяване на размера а пазара на инвестиции от бизнес ангели в Европа;
- Установяване на ключови тенденции, произхождащи от десетте страни с най-развит пазар на инвестиции от бизнес ангели в Европа;
- Изясняване на характеристиките на инвестициите и инвеститорите – демографски профил, обем и времеви хоризонт, секторни предпочитания;
- Установяване на размер и ключови характеристики на пазара на инвестицици от бизнес ангели в България.

За изпълнението на целите на проучването са използвани сравнителни, исторически, логически и аналитични методи.

Изследването се базира основно на статистическите сборници на European Business Investment Organization (EBAN) за периода 2015-2019 г., както и на някои издания на Европейската Комисия. Използвана е информация и от Global Entrepreneurship Monitor и European Investment Fund. Подобен тип документи, генерирани на базата на мащабни проучвания, предлагат обхватна информация за изследваната проблематика. Автори като Landström и Sørheim, както и Mason и Adveitchikova представят ключови аспекти на теоретичната база и предлагат своята гледна точка.

1. Размер на пазара на инвестиции от бизнес ангели

Дефиницията на ЕК разглежда бизнес ангелите като частни лица, често с висока нетна стойност и обикновено с бизнес опит, които директно

инвестират част от своите активи в нов и нарастващ частен бизнес. „Бизнес ангелите“ могат да инвестират индивидуално или като част от синдикат, където един „ангел“ обикновено поема водещата роля (European Commission). В тази дефиниция на преден план излиза колективната и индивидуална сила на инвеститорите и това, че разполагат със значителни капитали, които са готови да вължекат. Друга ключова конвенционална дефиниция посочва, че бизнес ангелите са индивиди с висока нетна стойност, които инвестират собствените си средства, заедно с времето и опита си, директно в некотирани компании, в които инвеститорите нямат семейна връзка, с надеждата за финансова печалба (Mason, 2005). Така в ключовите акценти се откроява и инвестирането на време и опит. Т.е. бизнес ангелът влага не само средства, но и знания, менторство, контакти и др. По този начин той предпазва инвестицията си от определени рискове и осигурява редица необходими за нейното развитие фактори.

Възможността да се финансира чрез обемни суми и след това до висока степен да се оказва многоаспектно влияние върху инвестицията я превръща в привлекателен инструмент. Това показват и данните на EBAN от последните години. В табл. 1 са разгледани общата и индивидуалната стойност на инвестициите в начална фаза на развитие на бизнесите в Европа за периода 2015-2019 (EBAN 2015-2019).

Информацията, поместена в таблицата, дава възможност да се проследят някои ключови тенденции. При общата стойност на пазара на инвестиции в начална фаза на развитие се наблюдава движение в положителна посока през годините. Подобен характер на тенденцията може да бъде наблюдаван и в категориите на бизнес ангелите и рисковия капитал в начална фаза на развитие на бизнесите. При краудфъндинга се наблюдават известни колебания, но и тук проличава развитието на пазара в положителна посока. Държателя на най-голям дял са именно бизнес ангелите. Размерът на сумата там нараства с противоречиви темпове. През 2016 увеличението е в размер на приблизително 10%, през следващата година 9%, докато през 2018 то е едва 2%, тенденцията се възвръща през 2019 г., когато нарастването е с 8% спрямо предходната година. Средният темп на нарастване е приблизително 7%.

Във фиг. 1. може да бъде проследена динамиката на данните от табл. 1. Положителното движение при категориите е лесно проследимо. Изключение прави краудфъндингът, поради сравнително по-ниската стойност спрямо останалите показатели. От представените данни ясно личи и позицията на отделните видове инвестиции. Табл. 2. представлява по-задълбочен поглед върху тези позиции, защото те са изразени процентно. Става ясно, че за

периода 2015-2019 г. делът на инвестициите с произход бизнес ангели показва тенденция към спадане. Основната причина за това явление е, че обемът на инвестициите чрез рисков капитал нараства с по-голям мащаб, спрямо делът на тези от бизнес ангелите.

От изведената информация може да бъдат направени следните заключения по отношение на инвестициите на бизнес ангели:

- Инвестициите от бизнес ангели имат не само финансово изражение. Те са съпътствани от менторство, специфично ноу-хау, опит, контакти и др. ресурси.
- Обемът на инвестициите от бизнес ангели е с най-висока стойност в сравнение с останалите разглеждани видове финансиране за бизнеса в начална фаза на развитие за Европа. Техният дял устойчиво се задържа над 60% от общия през обхванатия от изследването период;
- Обемът на инвестициите от бизнес ангели намалява като процентно отношение спрямо останалите видове финансиране, което вероятно се дължи на тяхната по-висока степен на нарастване.

По този начин, пазарът на инвестиции от бизнес ангели е динамичен и расте ежегодно в парично изражение. Това дава възможност да се приеме, че възвръщаемостта за инвеститорите е удовлетворяваща и те го възприемат като подходящо място за капиталовложение. Причините могат да се коренят в по-високата степен на оказван контрол от тяхна страна, както и предоставянето на достъп до специфичните ресурси на инвестирора. В това число – менторство, знания, опит, контакти и др. Динамиката на пазара може да бъде акурантно представена и чрез конкретни примери от Европа.

2. Тенденции в инвестициите на бизнес ангели в Европа

2.1. Обем на финансирането и участници

Задълбоченият анализ върху проявлението на тенденции в инвестициите от бизнес ангели може да бъде постигнат чрез преглед на данните от десет страни, които традиционно са сред най-големите получатели на финансиране от този тип. Анализът се базира на издаденият последно статистическия сборник на EBAN от 2019 г. Тъй като организацията следи състоянието на пазара на инвестиции от бизнес ангели в начална фаза на развитие на фирмите на ниво Европа, а не на ниво ЕС, са включени и страни извън Съюза. Информацията за страните е посочена в табл. 3., която е коригирана за целите

на изследването и обхваща т. нар. видим пазар, т.е. инвестициите, които са осъществени публично.

Табл. 3 обхваща общата сумата на инвестициите като въвежда и броя на организациите на бизнес ангели и съответно броя на инвеститори. По редица икономически причини Обединеното кралство е на първо място по всички показатели. Спрямо следващата страна от списъка – Германия – се формира почти двойна разлика по обща сума на инвестициите и по броя на организациите. По брой на инвеститорите разликата е четири пъти по-голяма. Това явление оказва влияние върху средната инвестиция при отношението на броя на инвеститорите и общата сума на инвестициите. При останалите страни се забелязва относително прогресивно намаляване на общатата стойност на инвестициите, което може да бъде представено с фиг. 2. Съществен скок се наблюдава между страна 3 и страна 4 (Испания и Финландия). По отношение на останалите две категории, представени в таблицата, трудно би могло да бъде установена определена тенденция. Интерес представлява Франция, където има относително висок брой на организации и инвеститори и сравнително ниска обща сума на инвестиции спрямо останалите страни.

Разглежданите страни са показателни поради тяхната икономическа позиция в Европа и света. Значителна част от извадката е изградена от участници в международният форум G20. От друга страна, подобен тип инвестиции имат тясна връзка с развитието на предприемачеството, сред чиито измерители е Глобалният предприемачески индекс – GEDI. По данни за 2018 г. страните от извадката са на челни позиции. Изключение правят Русия и Италия, които са последни и в текущо разглежданата извадка (GEDI). Отношението между инвестиции от бизнес ангели и БВП дава различна перспектива. От разглежданата извадка Финландия, Дания и Швеция (в този ред) показват най-висока активност по този показател, като надхвърлят средната за Европа (EBAN Statistics Compendium European Early Stage Market Statistics, 2018).

Така от изследването в европейски държави с традиционно високи нива на активност от бизнес ангели може да се направи заключение на базата на техните икономически показатели. Изглежда, че този тип инвеститори са благоприятствани от добрата предприемаческа екосистема и подобен метод на финансиране се развива активно на утвърдените пазари с висок БВП.

2.2. Характеристики на инвестициите и инвеститорите

По същество финансирането от бизнес ангели има конкретни характеристики, които могат да бъдат класифицирани с оглед на демографския профил на бизнес ангелите, обема на тяхното финансиране, предпочитаните сектори и др.

Характерно за бизнес ангелите е, че в повечето случаи са индивиди с богат опит. По-голямата част от тях е на възраст над 55 г. Тази тенденция има по-различно проявление в Източна Европа, където възрастта пада до 43 г. Друга значима характеристика на този тип инвеститори е тяхната висока степен на образованост. Почти всички разполагат със степен на образование бакалавър или по-висока. Около 50% разполагат с магистърска степен и приблизително 17% с докторска такава. От гледна точка на своята кариера по-голямата част от бизнес ангелите е постигнала опит или чрез корпоративната среда на високи мениджърски позиции, или чрез развитие на успешен собствен бизнес. Доста често и двете. По-рядко бизнес ангелите са представители на НПО или държавни организации (Understanding the Nature and Impact of the business angels in Funding Research and Innovation, 2017).

Традиционно бизнес ангелите търсят дългосрочни възможности, към които да насочат своите средства. Периодите, в които се разгръщат инвестициите, обикновено достигат до между пет и десет години. Понякога повече. От друга страна, размерът на общото финансиране от инвеститор варира от 22 хил. евро до над 3 млн, като медианата е поставена на 231 хил. евро (Understanding the Nature and Impact of the business angels in Funding Research and Innovation, 2017).

Европейският инвестиционен фонд изследва въздействието на бизнес ангелите на ниво ЕС, като достига някои важни изводи. Оказва се, че едни от най-значимите сектори, получаващи инвестиции, са информационните и телекомуикационните технологии, сферата на услугите, т. нар науки за живота, чистите технологии, както и сферата на производството. Първите позициии в портофлиото на инвеститоите са заемани от изкуствен интелект (AI), машино обучение, цифрово здраве, електронна търговия, възобновяема енергия, киберсгируност и финтех решения (Kraemer-Eis, p. 5-6). Други проучвания потвърждават тази информация (EBAN Statistics Compendium European Early Stage Market Statistics, 2018).

По този начин, заможността, опитът и образованието като изходни позиции дават на бизнес ангелите необходимата база за осъществяване на доходоносни инвестиции. За това свидетелства и възрастовият диапазон като фактор за натрупването на необходимата подготовка. Отражение дава най-

вече опитът на инвеститорите като предприемачи и мениджъри. Времевият хоризонт на инвестициите може да бъде характеризиран като благоприятен. Обемът на сумите варира. Предпочитанията за инвестиции са предимно в технологичния сектор и направленията, които могат да бъдат характеризиране като иновативни и разрешаващи актуални проблеми на обществото.

3. Тенденции в инвестициите на бизнес ангели в България

Статистически сборници, на които до голяма степен се базира изследването, дават ключова информация за изследвания период и за Бъларияя, чиято позиция спрямо разглежданите в предходната точка държави е двадесет и втора. Общата сума на проследимите инвестиции е в размер на 4.26 млн. евро. Има четири организации, свързани с инвестициите на бизнес ангели и сто инвеститори. Броя на инвестициите е осем (EBAN Statistics Compendium European Early Stage Market Statistics, 2019).

Ако бъдат проследени данни за предходни години, могат да бъдат установени определени тенденции в развитието на този тип инвестиции в страната. В табл. 4 може да се установи движението на общите суми на финансиране, както и процентното изменение спрямо предходни години (EBAN 2018-2019). От таблицата е видимо, че разглеждания период минава през три етапа – положителна теденция през периода 2015-2016 г., връх през 2017 г. и отрицателна тенденция през периода 2018-2019 г. Обемите на нарастване и на намаляване на общата сума са относително сходни.

От извършения анализ на състоянието на пазара на инвестициите от бизнес ангели на европейско ниво може да бъде установено, че България значително изостава в това отношение. Спрямо тридесет и осемте държави България се намира на двадесет и второ място по размер на инвестициите с такъв произход. От тук следва, че са нужни конкретни действия за създаването на положителна тенденция, която да се развива устойчиво. Традиционно тези действия се свързват с конкретни политики – най-често в сферата на икономическата политика. Тъй като по същество бизнес ангелите финансират предприемачески инициативи, би следвало да се търси връзката между тези две категории. Докладът на GEM за България от 2016/2017 извежда ключови препоръки в областта на развитието на предприемачеството. Сред тях са осигуряването на менторство от страна на утвърдени фирми, стимулиране на финансови инструменти, базирани на пазара, по-добро сътрудничество с професионални бизнес организации и разширяване на възможностите за финансиране (Andonova & Krasteva, 2017). Работата с бизнес ангели може да

бъде част от решението на тези препоръки. За разлика от други методи на финансиране тук често се осигурява достъп и до други ключови ресурси като контактна мрежа и менторство. Като частни инвеститори, които извършват своята дейност с цел печалба, те са задвижвани чрез пазарните механизми.

Допълнителна дълбочина дава Глобалният предприемачески индекс, като той поставя страната на 69-то място, като я отдалечава от челните позиции. От разглежданите в настоящето изследване държави само Русия е на по-задна позиция (GEDI). По отношението между инвестиции от бизнес ангели и БВП страната се представя под средното ниво, но предхожда страни като Германия, Русия, Италия и Франция. Това е индикатор за значението на подобен тип инвестиции за българската икономика.

От гледна точка на бизнеса страната се развива като хъб за стартиращи предприятия в сферата на IT (EBAN Statistics Compendium European Early Stage Market Statistics, 2018), което до голяма степен кореспондира с предпочитанията на бизнес ангелите. От друга страна, както стана ясно от анализа, средната възраст на бизнес ангелите в Източна Европа е 43 г., което спомага за неутрализирането на възрастта като фактор за разбиране и инвестиране в модерните сектори.

По същество тенденциите при бизнес ангелите в България са до голяма степен сходни с тези при успешните примери от Европа. Развитието на ИКТ сферата би могло да е основен магнит за генерирането на по-голям обем инвестиции. Съществен стълб на развитие следва да бъде добре развитата предприемаческата екосистема, която до голяма степен зависи и от политиките на страната. Единственият правен документ, в който се споменават бизнес ангелите е Националната стратегия за насърчаване на МСП 2014-2020 г. (EBAN Statistics Compendium European Early Stage Market Statistics, 2019), от което следва, че съществува поле за работа по тематиката.

Дискусия

Инвестициите, предоставени от бизнес ангели, са допълнение към инструментариума за финансиране на МСП. Ето защо те представляват интерес както за предприемачите, така и за изследователите. Тенденцията за нарастване на техния пазар от последните години е силен индикатор за добавената стойност, която генерират. На база на извършения анализ могат да бъдат достигнати конкретни изследователски въпроси, които предстои да бъдат разглеждани в следващи публикации.

Интерес представлява пазарът на подобен тип инвестиции, както и неговите характеристики. Впечатление правят определени тенденции в конкретни страни от ЕС. Тяхното изясняване би могло да доведе до трансфер на добри практики и развитие на пазарите и в други страни. В този случай България. Това направление би могло да се развие чрез опити за идентифицирането на конкретни стъпки, на чиято база да бъде развит пазарът на инвестиции от бизнес ангели в страната.

От друга страна, получателите на финансиране от бизнес ангели споделят някои общи характеристики. Това важи и за предоставящите финансиране инвеститори. Задълбоченият анализ на тези особености би могъл да доведе до откриване на начини за повишаване на ефективността от инвестициите.

Заключение

Бизнес ангелите допълват възможностите за финансиране на бизнеса в неговата начална фаза на развитие, разширявайки спектъра на подкрепа чрез предлагането на менторство, знания, опит и др. ресурси. Тази допълнителна грижа позволява на инвеститорите да увеличат шанса за успех на своите инвестиции. Европейският пазар се оказва благоприятен за този тип финансиране. Като следствие той увеличава обема си през последните години. Оказва се, че страните с добре развита предприемаческа екосистема, които традиционно са икономически силни, са отлична среда за развитието на инвестициите от бизнес ангели. Върху методът на финансиране активно влияят, както характеристиките на самите бизнес ангелите, така и характеристиките на съответния сектор. Фокусът е поставен най-вече върху технологичността и иновациите. Това дава възможност и на България да се възползва от инвестициите с подобен произход заради своя развит ИКТ сектор. Предприемаческата екосистема е друг ключов фактор за развитието на подобен пазар. И още повече нейното политическо проявление в смисъла на стимули, регулации и др. Макар и назад в общата картина по обем на пазара, по други параметри се наблюдават сходства между европейските страни и България. Фокусът на следващо проучване би могъл да бъде поставен върху формирането на стъпки за развитието на пазара на инвестиции от бизнес ангели в страната.

Източници на информация:

Adveitchikova, S. (2008). On the structure of the informal venture capital market in Sweden: developing investment roles. *Venture Capital*, *10*, 55-85. Informa UK Limited.

Andonova, V. & Krasteva, M. (2017). *2016/17 GEM National report on Entrepreneurship in Bulgaria*. Global Entrepreneurship Monitor Bulgaria Association Sofia.

EBAN Statistics Compendium European Early Stage Market Statistics 2018 (November 26, 2018). European Angel Investment Summit. Brussel.

EBAN Statistics Compendium European Early Stage Market Statistics 2019. Retrieved October 15, 2021 from https://www.eban.org/eban-statistics-compendium-2019/

European Comission, Business angels. Retrieved October 18, 2021 from https://ec.europa.eu/growth/access-to-finance/funding-policies/business-angels_en

Kraemer-Eis, H., Botsari, An., Brault, J., & Lang, Fr. (2019). EIF Business Angels Survey. *Working Paper*, *60*. European Investment Fund.

Landström, H. & Sørheim, R. (2019). The ivory tower of business angel research. *Venture Capital*, *21*, 97-119. Informa UK Limited.

Mason, C. (2005). Business angel investing. *Personal Wealth Management: How to Ensure Maximum Investment Returns with Security*, 169-175. Kogan Page.

The Global Entrepreneurship and Development Institute, Global Entrepreneurship Index. Retrieved October 19, 2021 from https://thegedi.org/

Understanding the Nature and Impact of the business angels in Funding Research and Innovation. Final Report (2017). Business Angels Funding (BAF). European Commission. Center for European Scientific Research.

Приложения

Табл. 1. Дялове и обща стойност на инвестициите в начална фаза на развитие на бизнесите в Европа

	2015	2016	2017	2018	2019
Дял на инвестициите от бизнес ангели в (млрд. евро)	6.1	6.7	7.3	7.45	8.04
Дял на инвестицциите в начална фаза на развитие чрез рисков капитал (млрд. евро)	2.1	2.5	3.5	4.13	4.4
Дял на инвестициите чрез краудфъндинг срещу дял от предприятието (млрд. евро)	0.4	0.7	0.63	0.78	0.78
Обща стойност на инвестициите в начална фаза на развитие (млрд. евро)	8.6	9.9	11.4	12.3	13.22

Таблица 2. Процентно съотношение на категориите инвестиции в начална фаза на развитие на бизнесите

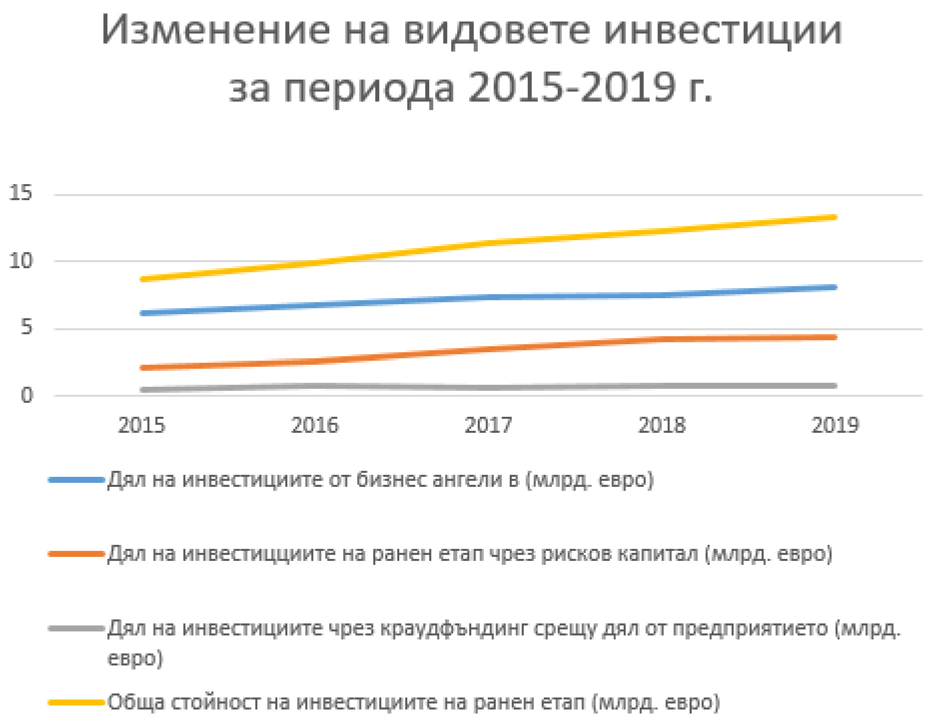
	2015	2016	2017	2018	2019
Дял на инвестициите от бизнес ангели в (млрд. евро)	71%	68%	64%	60%	61%
Дял на инвестицциите в начална фана а азвитие чрез рисков капитал (млрд. евро)	24%	25%	31%	34%	33%
Дял на инвестициите чрез краудфъндинг срещу дял от предприятието (млрд. евро)	5%	7%	5%	6%	6%

Табл. 3. Състояние на пазара на инвестиции в десет от европейските страни с най-развит такъв пазар

Страна	Обща сума на инвестициите от бизнес ангели (млн. евро)	Брой на инвестициите от бизнес ангели в съответната страна	Брой на бизнес ангелите	Брой на организациите на бизнес ангели
Обединено кралство	153.08	882	9000	74
Германия	81.77	176	2000	40
Испания	78.66	296	3742	48
Финландия	54	415	670	6
Швеция	44.08	60	820	12
Франция	43	422	5500	64
Дания	33.34	209	250	1
Швейцария	32.60	148	710	10
Италия	28.20	73	450	9
Русия	26.08	77	250	24

Таблица 4. Състояние на пазара на инвестиции от бизнес ангели в България за периода 2015-2019 г.

	2015	2016	2017	2018	2019
Общи инвестиции от бизнес ангели в България (млн. евро)	4,2	5	7	5,60	4,26
Изменение от година на година	30% спрямо предходната 2014 г.	16,5% спрямо предходната 2015 г.	40% спрямо предходната 2016 г.	-20% спрямо предходната 2017 г.	-24% спрямо предходната 2018 г.

Фигура. 1. Изменение на категориите инвестиции в начална фаза на развитие по години

Фигура. 2. Обща сума на инвестициите от бизнес ангели (млн. евро)